

De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad No. 124.)

Zondag 24 September 1899. No. 1135.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE, Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE; Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam.
Inzendingen, die later dan Donnerdag 's namiddags te 12 uren worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden / 1.20, voor het Buitenland per jaar / 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers: aan het Bureau 10 Cent.
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaars, Postdirectieuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam.
Advertenties: van tot 6 regels / 1.20, voor elke regel meer 20 Cent.
Aanvragen en vermelding van leidegaven en Verslagen van verren. 12 Ct. p. regel.

„Met Christus te zijn, dat is
zeer verre het beste.”

Want ik wil van deze
twee gedachten, hebbende
begeerte, om ontbonden te
worden en met Christus te
zijn; want dat is zeer verre
het beste.
Philipp. 1: 23.

Mystiek is kostelijk, maar zie toe dat
ge haar gespannen zielskretten niet als ijdel
geklap in gesprek, in uw schrijven, of ook
als ge bedienaar des Woords zijt, in uw
predikatie misbruikt.

De helle klank levert voor de diepte en
den ernst van ons gemoedsleven zoo roo-
delijk gevaar op, en om u niet te veruit-
wendigen en geen „luidende schel” te wor-
den, moest ge de zielskretten der mystiek
eigenlijk nooit uit uw pen laten vloeien of
over uw lippen laten komen, zonder dat
ze vooraf door uw eigen ziel waren heen-
gegaan, en gij er, in dat doorgaan door
uw ziel, uw eigen zielsmerk in hadt
afgedrukt.

Een prediker die één vrome frase
diep gevoeld, klaar doorgedacht, teeder en
omstandig uitgedrukt heeft, verrijkt en ver-
kwikt u, terwijl de man die op galmenden
toon de één vrome uitspraak na de an-
dere, als de stooten van een bazuin in uw
oor doet dreunen, u vermoeit en uw vroom
gevoel afstompt.

Dit is vooral dan waar, als we saam in
grootheid of in kleiner kring bij den ingang
van de vallei der schaduw des doods
staan, hetzij we dit doen om een geliefde
afgestorvene die daarin verdween na te stu-
ren, hetzij dat we elkander voorbereiden op
de ure, dat onze eigen weg door die vallei
heen zal leiden.

Dan begeeft ons onze gewone taal, want
voor wat in die sombere vallei doorleefd
wordt, bezitten we geen eigen woorden.
Het ligt dus voor de hand, dat we dan
algemeene frasen gebruiken, waarin de
gewartwordingen door het sterven en door
de rouwe gewekt zich vertolken. En het is
evenzoo natuurlijk, dat Gods lieve kinderen
de uitdrukkingen bij voorkeur aan de Hei-
lige Schrift ontleenen.

Doch dan glidde men er ook niet over
heen. Niet in het groote noch in het
breede, maar in het diep-ingedachte, warm
gevoelde, innig-doorleefde woord leeft dan
de wezenlijke ernst.

Juist waar alles ons overspannen wil,
ligt in het kalme losmaken van de banden
die zich om ons strengelen, de innerlijke
sterking onzer ziel.

Zoo schreef de man van Tarsen aan de
kerk van Philipp, dat hij begeerte had
om ontbonden te worden, en met Christus
te zijn, want dat dat zeer verre het
beste was.

Past nu daarom diezelfde diepe uitdruk-
king op ons eigen zielsbestaan? Zou het
daarom oprecht en waarlijk gemeend zijn,
zoo een tegelijk onzer voor zichzelf die
hooge woorden overnam? En als God
ons aan ons woord hield, en op het eigen
ogenblik met doodelijke ziekte trof, zou
er niet veeleer verschrikking over onze ziel
zijn, dan dank voor gebedsverhooring?

Hij die het eerst dat woord aan zijn ziel
ontwong, was geen gewoon geloovige, maar
een buitengewoon begenadigd man. Hij
gemoet ingevangen des Heiligen Geestes zo-
als geen onzer. Bovendien hij was een
eenling. Hij had vrouw noch kroost. En
wat nog sterker spreekt, hij leed onder
bittere vervolging, en was een gevangene
man te Rome, met doodvonnis bedreigd.

Voeg daar nu bij, dat hij zelf den Chris-
tus op den weg naar Damascus had gezien,
en dat de zielsverrukkende heerlijkheid van
die persoonlijke ontmoeting met Christus
een door niets te stillen heimwee in zijn ziel
had achtergelaten, en immers het wordt u
klaar, hoe zulk een man, die niets meer
van de wereld te wachten had en voor wien
de worsteling door het leven een gestadig
sterven was, zonder eenige overdrijving
behoefde kon, dat hij verlangend naar het
einde uitzag, en dat eindelijk te genieten,
wat hij één oogenblik op den weg naar
Damascus genoot, voor hem zoo zeer verre
het beste was.

Maar juist dat maakt dan ook, dat
zulk een zelfde woord op uw lippen
slechts in die enkele oogenblikken waar-
heid kan zijn, als ge in hoog ernstige
omstandigheden, er met uw geheele
ziel inleent, en dat ze klakkeloos na te
spreken, terwijl geheel andere gedachten u
vervullen, u niet verder brengt, maar ach-
tertuizet, en u went aan de helle, niet door
zelf doorleefde frase.

Ge spreekt dan Paulus na, maar spreekt

zelf niet, en wat ge den gevangene van
Rome naspreekt, is geen waarheid in uw ziel.

„Met Christus te zijn” heeft hier bij
Paulus mystieke beteekenis. Hij wist zeer
wel, dat na een sterven op dat oogenblik
alleen zijn geest, van het lichaam afge-
scheiden, tot de gestadige gemeenschap
met den Christus zou zijn ingegaan. Hij
voegt er daarom zelf bij, dat hij begeerte
heeft om ontbonden te worden, d.i. losge-
maakt te worden uit zijn zichtbare ver-
schijning.

Schrijft de apostel Johannes: „We zul-
len Hem gelijk wezen, want we zullen Hem
zien gelijk Hij is”, dan doelt dit niet op
wat terstond na het sterven intreedt, maar
op wat Gods kinderen wacht na de weder-
opstanding.

Zelf betuigt Paulus het dan ook: „Zoo
we den Heere naar het vleesch gekend heb-
ben, zoo kennen we Hem nu niet meer naar
het vleesch”. Zijn sterke verwachting van
met Christus te zijn, richtte zich dus niet
op eenig lichamelijk aanschouwen, maar op
zielsgemeenschap, niet op een staren in
zijn heerlijkheid, maar op een genieten
van geestelijke uitroeringen.

Daarom zegt hij ook niet: „met Jezus
te zijn”, maar „te zijn met Christus”, want
tusschen die twee namen ligt altoos het
kenmerkend onderscheid, dat we aan Jezus
denkende, in onze voorstelling zijn men-
schelijke verschijning voor ons halen, van
Christus sprekende, het zielsoog ontdekken
voor het Middelpunt van ons geestelijk
heil.

Het is wel zoo, dat Paulus later de stille
verwachting gekoesterd heeft van den dag
van Jezus' wederkomst te beleven, en zonder
sterven, door wonderbare verandering, in de
heerlijkheid in te gaan; maar daarvan spreekt
hij hier niet.

Toen hij schreef, dat „met Christus te
zijn zeer verre het beste is”, dacht hij aan
ontbinding en aan sterven, om zoo als af-
gescheiden ziel geestelijk tot de volle ge-
meenschap van zijn Heiland te naderen.

Is die geestelijke gemeenschap eerst na
het sterven te wachten?

Stellig niet.
„Ik en de Vader, zoo sprak Jezus zelf,
zullen komen en woning bij u maken”, en
in de Openbaringen hebben we de belofte
dat Jezus tot de verlorne, Hem zoekende
ziel, reeds hier op aarde komt, om Avond-
maal met haar te houden.

Heel de Schrift, en heel de historie van
Jezus' kerk, geeft van die geestelijke ge-
meenschap met de zijnen dan ook getui-
genis.

Wat voor het sterven, en na het sterven
ten deze plaats grijpt, is alzoo in wezen
niet verschillend. Met zijn „genade, majes-
teit en Geest” is Christus alomtegenwoordig,
en dus ook in dit leven ons nabij.

Maar toch bestaat er in graad van ge-
meenschap zoo aanmerkelijk verschil.

Zelfs de „allerheiligste” kinderen Gods,
zooals onze Catechismus het uitdrukt, ge-
nieten zoo rijke gemeenschap met Christus
hier op aarde maar bij oogenblikken. En
dan komt het stormende leven weer met
zijn alleidende, en zijn oppervlakkigheid, en
zijn uitwendigheid, en zijn verstrooiing,
waarin de ziel op mijlen afstands van
Christus voortdooft.

En dat nu houdt na het sterven op. De
wereld heeft dan geen vat meer op ons.
Het leven is voor ons in den dood gegaan.
En wat hier slechts een enkel maal vol en
diep gesmaakt werd, wordt dan genoten
storeloos en voor altoos.

En wat meer nog zegt, waar hier het
„lichaam der zonde” in het heden en door
de herinnering van het verleden, nog ge-
durig een scheidsmuur tusschen ons en den
Christus optrekt, valt dan die scheidsmuur
weg, en wordt juist daardoor de gemeen-
schap met Christus veel inniger dan ze op
aarde ooit zijn kon.

Zonder zonde, en zonder herinnering van
vroegere zonden te wezen, zal zoo Godde-
lijk rijk voor de verlorne ziel zijn.

Waar de almachtige Vader der geesten,
na het sterven, zijn verlorne uitverkorenen
bijeenvergaderd weten we niet, en we kun-
nen er ons geen voorstelling van vormen.
Wij kennen elkaar niet anders dan in het
lichaam, en dus aan een waarneembare
plek gebonden, maar de geesten zijn vrij.
Wie in Christus sterven zullen als engelen
in den hemel zijn, en geheel onze rekening
naar meetbare afstanden valt bij hen weg.
Voor de geestelijke aanschouwing kan geen
afstand verschil maken.

Maar de ontbonden ziel blijft daarbij niet
alleen in het genot van haar geestelijke
zintuigen, doch zal dan eerst met het ziels-
oog recht zien, en met het oor der ziel
tot in het fijne toe hooren. Haar sfeer van

leven zal zoo verrukkend worden uitgebreid,
en in die sfeer van haar hooger leven zal
Christus het geestelijk Middelpunt, al Gods
engelen, met de heerschare zijner ver-
losten en gezaligden, de van leven tinte-
lende volheid zijn.

Tot wat ontwikkling, en rijkere volma-
king de verlorne ziel in zulk een sfeer van
leven, vatbaar zal blijken, is het geheimnis
der hemelen. Maar zeker is het, dat God
de Heere dan eerst openbaren zal wat ver-
borgenen kiemen van geestelijke kracht en
geestelijken rijkdom Hij in het hart van zijn
menschenkind verborgen hield. Bloemen
zullen dan ontkiemen, waarin wij nooit het
schone vermoed hebben, keurgesteenten
zullen fonkelen, wier glans ons hier zoo
hebben verblijd.

En dit alles zal genoten worden als recht-
streeksche, steeds doorgaande uitstraling
van Christus in het brandpunt der ziel, en
een liefde, als hier de ziel niet zou hebben
kunnen dragen, zal het hart voor dien
Christus in gloed zetten.

En vraagt ge eerbiediglijk, waar God
dan blijft, en of dan toch de teederste aan-
bidding onzer ziel niet hier reeds, en vooral
aan de overzijde van het graf, naar het
Eeuwige Wezen moet uitgaan, zooals de
Psalmist zong: „Ik zal mij vermaken met
U Beeld als ik zal opwaken”, let dan
nogmaals er op, dat Paulus spreekt van
met Christus, en niet van met Jezus te
zijn.

Aan velen ontging dit, en zoo geraakten ze
tot een Jezus-veroering, die waarlijk van het
Eeuwige Wezen afleidde, en vooral vrou-
wen werden hierdoor misleid.

Maar als ge vasthoudt aan dat „met
Christus zijn”, is dat dan niet uw God in
Christus zelf bezitten? Is Hij niet zelf God
boven alles te prijzen, in der eeuwigheid? En
als dan de verlorne ziel het Eeuwige
Wezen zoekt, niet in de verborgenheid van
zijn Wezen, maar in zijn Openbaring, kan
ze dan God, dat Eeuwige Wezen, anders en
rijker geopenbaard vinden dan in den Zoon
zijner liefde? Heeft, wie Christus heeft, dan
den Vader niet in Hem, en is het niet in
dienzelfde Christus dat alle toenadering
van God den Heiligen Geest ons toekomt?

Buiten Christus is het alles donkerheid
en verborgenheid, maar in Christus is, als
we ons zoo mogen uitdrukken, het kristallij-
nen venster geopend, waardoor de vrijge-
maakte ziel in de diepten van het Goddelijk
Wezen inschouwt.

Philippus kon nog zeggen: „Heere, toen
ons den Vader en het is ons genoeg”, en
hem moest nog geantwoord worden: „Die
mij gezien heeft, die heeft den Vader gezien.”
Maar de verlorne ziel vraagt zoo niet
meer. Zij is met den Christus en ziet in
en door Christus haar God.

Voor Kootwijken Scholen.

Ingekomen bij DS. HOUTZAGERS: Door Ds.
B. van Schelven te Amsterdam, van Meij. v. d.
L. / 5.5 van N. N. te Driebergen / 2.50, van
den heer G. G. Valstra te Naaldwijk, gevonden
in de collecte / 5.5; door Ds. van Schelven te
Amsterdam, van een catechist / 1.
In hartelijken dank ontvangen.

D. HULLEMAN,
Penningmeester.

Kootwijk.

Buitenland.

Frankrijk. De officiële Synode van de
Fransche Gereformeerde Staats-
kerk te Bordeaux.

De Gereformeerde staatskerk bezit noch de
in 1892 ingestelde conseil central, waarvan de
leden door de regering werden benoemd, noch
de bij de wet ingestelde officiële Synode. Dit
is te wijten aan het feit dat er twee partijen in
genoemd kerkgenootschap bestaan, de liberalen
en de evangelischen. De evangelischen hadden op
de officiële Synode van 1872 de meerderheid,
zoodat een korte geloofsbelofte werd opge-
steld, waaraan predikanten en leden zouden ge-
bonden zijn. Uit vrees dat een volgende offi-
ciële Synode de besluiten van die van 1872 zou
gaan uitvoeren, wisten de liberalen bij de rege-
ring te bewerken dat voortaan geen officiële
Synode zou gehouden worden. Eene dergelijke
Synode kon toch besluiten nemen, die voor de
liberalen gevaarlijk konden zijn, zoodat zij daar-
door buiten de kerk zouden worden gezet, en
daarom geen officiële Synode meer. Het was
volgens ons een groote fout dat men in 1872
niet verklaarde, dat de belijden van la Rochelle
het accoord van kerkelijke gemeenschap was en
bleef voor de Gereformeerde kerken in Frank-
rijk, doch een nieuwe korte *declaration de foi*
opstelde, waarin niets specifiek Gereformeerd
gevoeld werd. De Fransche regering diert
dagen moest daardoor wel den indruk ontvan-
gen, dat men iets nieuws ging op touw zetten
dat moest uitloopen op uitzetting van hen, die
zij toch ook als Protestanten erkende.

Wat daarvan zij, de officiële Synode kwam
niet meer samen en daardoor werd een leemte
in het kerkelijk leven gevoeld. Daarom werd,
voornamelijk op het aandrigen van den hoog-
leeraar Pédérant, een officieuze synodale orga-
nisatie in het leven geroepen, waarvan alleen evan-
gelischen, die de geloofsbelofte van 1872
beaamden, konden deel uitmaken. De orthodoxe
verliep echter in Frankrijk steeds meer, zoodat
de grenslijn die evangelischen en liberalen scheidden
flauwer werd. Van lieverlede werd de vraag aan
de orde gesteld, of het niet wenschelijk zou
zijn om weer een gemeenschappelijke officiële
Synode aan de regering te vragen? Zou dan
niet de eenheid van het Fransche Protestant-
sche huisgezin tegenover Rome aan den dag
treden?

Voor drie jaren had men op aandringen van
de liberalen, die zich ook hadden georganiseerd,
een „broederlijke commissie” gevormd die door
liberalen en evangelischen benoemd, de alge-
meene belangen van de Gereformeerde kerk bij
de regering zou behartigen.

Op de jongste achtste officiële Synode in
Juni 11. te Bordeaux gehouden, wilde men de
bevoegdheid der commissie uitbreiden. Doch
dit werd met een overgrote meerderheid door
de Synode afgestemd. Ook werd door het „recht-
centrum” der Synode (welk een verkeerde
zaak dat men in een vrije kerkelijke vergade-
ring het bestaan van partijen niet een „centrum”
moet constateeren) het voorstel gedaan
om er naar te streven een „conseil central” te
verkrigen, die door de classes of provinciale
Synoden zou benoemd worden. Doch ook dit
voorstel werd te Bordeaux verworpen, zoodat
voorlopig alles bij het oude blijft.

De hoogleeraar Doumergues was president
van deze Synode. Toen deze den presidents-
hamer aanvaardde, zeide hij, dat hij verstond
dat men den schrijver van het leven van Cal-
vin wilde eeren, en dat de eer die men hem
bewezen had Calvin gold. Evenwel wiert hij
de gedachte dat de vergadering onder het pa-
tronaat van Calvin zou staan, ver van zich,
daar Jezus alleen het hoofd der kerk is.

Treffend was de conferentie die deze hoog-
leeraar hield gedurende de Synode over de
plichten als vaderlanders en Protestanten. De
spreekster vestigde de aandacht op het Joodsche,
Romeinsche, Grieksche en Spaansche volk, die
na een tijdlang te hebben geschitterd, zijn on-
dergegaan, om daarna te vragen: of Frankrijk
ook zoo kunnen ondergaan?

„Wij zijn de eerste natie der wereld,” heb-
ben wij dikwijls hooren zeggen. En nu is het
een feit dat wij in de industrie, den handel,
de spoorwegen, niet meer den eersten rang
inmenen; daarentegen komen wij er na aan
toe door het alcoholgebruik, de onzedelijke
literatuur, het bederf der zeden.”

En door deze oorzaken zou Frankrijk juist
onder kunnen gaan.

Daarna sprak de heer Doumergues de brave
lieden aan onder zijn gehoor, om de kwalen
waaraan Frankrijk lijdt, te genezen. Hij herin-
nerde den Protestanten er aan, dat zij van
hunne vaderen een goeden naam van eerlijk-
heid en kuischeit hebben geërfd. — „Eerlijk
als een Hugenoot,” zeide men. Men kan die
gestrengheid van zeden in deze dagen niet dra-
gen. De senator Berenger wordt om zijn strijd
tegen de onzedelijke pers voor een „Protestant”
gescholden. Men tracht zelfs van zekere zijde
de lenze ingang te doen vinden: „Het protes-
tantisme is de vijand.”

De hoogleeraar bindt het daaraan op het hart
dat men zich het schoone erfdeel der vaderen
niet zal laten ontnemen en dat de Gerefor-
meerden zich in den strijd voor het goede, de
gerechtigheid en de waarheid, niet de loef moet
laten afsteken door de Roomsche vrijdenkers.
Doumergues vergeleek de Hugenoten met
de versche troepen die een goed generaal
altijd in reserve houdt, om op het uiterste
ogenblik de overwinning te behalen.

Het schijnt dat deze rede van den hoog-
leeraar van Montauban, in een kerkgebouw
voor een talrijk publiek gehouden, ook in wij-
deren kring is gewaardeerd. Aan mannen als
Doumergues heeft Frankrijk behoefte, zij velen
niet maar wijzen er op welke beginselen een
dan kunnen overwerpen tegen de voortwoe-
rende lichtzinigheid en zedeloosheid die zich
in toenemende mate openbaart.

Wij verheugen er ons in, dat men te Bor-
deaux op den weg van verbodering met de
liberalen geen stap verder gegaan is. Wel had
men volgens ons beter gedaan met alle betrek-
king tot de liberalen te verbreken door te zeg-
gen dat men geen broederlijke samenkomsten
ter bespreking van gemeenschappelijke belan-
gen meer wil! Maar het blijkt duidelijk dat men
het gevaar, dat in een „broederlijke” verhou-
ding tot de liberalen steekt, zij het ook ter
wille van het behartigen van uitwendige belan-
gen inzien. Voor een drietal jaren scheen het
alsof men alleen oog had voor een uitwendige
eenheid die alle zonen van het Protestantisme
Frankrijk moesten vertoonen, door een officiële
Synode, door de regering saamgeroepen, te
houden.

Ook heeft het ons verblijd, dat men te Bor-
deaux duidelijk heeft uitgesproken, dat men daar
niet als Evangelische of orthodoxe partij ver-
gaderde, maar als kerk. Het was vooral de hoog-
leeraar Westphal, die hierop den nadruk legde.
Dit was wel noodig. Dezelfde spreekster was
voor het onderhouden van gemeenschap met de libe-
ralen, maar om hun het Evangelie te brengen. —
In elk geval is er op dit gebied van de verhou-
ding tusschen liberalen en rechtzinnigen eene
kentering op te merken. Het scheen voor eenige
jaren of de orthodoxie van de Fransche Protes-
tanten geheel zou verlopen. Maar epikelen heb-

ben het gevaar gezien en hunne waarschuwing
was niet te vergeefs. Het feit dat Doumergues,
die begonnen is het leven van Calvin te be-
schrijven, tot president der Synode verkozen is,
zegt ook veel. Laat ons hopen dat men in die
goede richting zal blijven voortgaan en dat men
daardoor in Frankrijk de kentering zal mogen
zien van de kerken die een zout voor het land
kunnen zijn.

Gemengd nieuws.

Frankrijk. De Protestantsche bevolking van
Frankrijk bedraagt volgens de jongste telling 650,000
zielen, de Gereformeerde Staatskerk heeft er daar-
van 260,000; de Lutherische 80,000; de Vrije Kerken
en Secten 10,000. De Lutherische kerk telt hare
leden voor het grootste deel onder de Elzassers
die geen Deutsche burgers wilden worden en onder
vreemdelingen. De Gereformeerden worden gediend
door 533 predikanten. Bijzonder schraal worden de
dienaren des Woords door den staat beroldigd. De
22 predikanten van Parijs krijgen nog geen / 1500;
429 predikanten van kleine plaatsen hebben slechts
een staatsactement van / 900. De financiële
ellende die in sommige predikantskruisgenoten ge-
leden wordt, is zelfs het onderwerp geworden van
een roman, die een plaats vond in het bekende
tijdschrift de „Revue des deux mondes”.

Het getal Protestanten gaat in Frankrijk niet
voornit. Wel hoort men hier en daar van nieuwe
gemeenten door den arbeid van de Sociéte Evange-
lique ontstaan, doch deze aanwinsten wegen niet
op tegen de verliezen. Er leven vele Gereformeerden
in de verstrooiing en daar deze voor het grootste
deel aan hun lot, uit gebrek aan arbeiders, moeten
worden overgelaten, zoo neemt het getal Protes-
tanten niet toe. Er is zelfs beweerd, dat elk jaar
een 1000 tal zielen voor de Gereformeerde kerken
verloren ging.

Enigen tijd geleden ging het bericht van courant
tot courant dat de minister van eeredienst in
Pruisen aan de consistorien had verboden om in
het openbaar de Evangelische beweging in Oosten-
rijk te steunen. Het blijkt dat dit bericht onge-
grond is. Een general-superintendent heeft althans
medegedeeld dat tot zijn consistorium geen enkele
aanspreijng van den minister, de Evangelische
beweging in Oostenrijk betreffende, gekomen is.
Het is echter verwonderlijk dat bovengenoemd be-
richt maanden lang in groote en kleine bladen is
medegedeeld en gecommuniceerd, zoodat dat het
door iemand weersproken werd. Het komt ons voor
dat de consistorien aanstands het bericht hadden
moeten weerspreken. Het is toch smadelijk voor
een kerkbestuur van staatswege bevelen te ontvan-
gen hoe het ten opzichte van een geestelijke be-
weging heeft te handelen.

WISCKE

Voor Kinderen.

DE KOSTER VAN DE ZON.

I.

Wanneer de lezer, te Amsterdam komende
of zijnde, eens mocht vragen naar de Anjelijs-
gracht, dan loopt hij groot gevaar lang te zoek-
ken, eer men hem terecht brengt.

„Is noodig dit vooruit te zeggen, nu we aan
die gracht een bezoek hebben te brengen. We
voegen er dus aanstands bij, dat dit geschiedt
niet thans, maar in den jaar 1766, waarnaar we
ons in den geest terug verplaatsen. Dat wat
toen mogelijk was, 't nu niet meer is, komt
daardoor, dat de Anjelijsgracht, gelijk nog
meer grachten in den Amsterdamsechen „Jor-
daan” om vele redenen is gedempt. D. w. z.
het water, 'twelk eigenlijk de gracht is, al
noemt men de straat aan weerskanten veelal
ook zoo, zoodat men in de gracht varen en op
de gracht wandelen kan. Na de demping krijgt
zoo'n tot straat geworden gracht, soms ook een
nieuwen naam, en zoo is dan ook de Anjelijs-
gracht thans de Westerstraat. Wie haar zoekt
moet dan ook in 't westelijk gedeelte der stad
wezen.

Op die Anjelijsgracht stond in den jaar 1706
en ook nog vroeger en later een vrij groot huis,
dat even als heel de gracht nog niet oud, maar
toch reeds tamelijk „uitgewoond” was, en er
verveloos en vervallen uitzag. Het werd van
zolder tot kelder bewoond, zoodat het er
„grimmige van levendige zielen,” gelijk een
dominee uit die dagen eens zeide: „Zulke huizen
nu plegen niet bijzonder fraai te wezen, wij ze
veel te lijken hebben, en de bedoeling ook is
er met weinig kosten veel van te trekken. Dit
was toen al het zoo al nu.

Het „huis” — d. i. te Amsterdam het onderste
afzonderlijk bewoonde deel van een gebouw,
mits boven den kelder — zag er armoedig, doch
rindelijk uit. Op de breede, groene deur, die
in tweeën open ging, prijkte een bord met de
woorden:

SCHOOL EN BRAAVEN

en daaronder las men den naam W. Vlechers.
Wie echter meende, dat hier een school-
meester woonde, die Vlechers heette, vergiste
zich zeer. Want zoo ge hadt aangeklopt —
een schel was er niet — zou men u op uw
vraag geantwoord hebben, dat hier „de koster
van de Zon” woonde.

't Is noodig dat we dit al even uitleggen.
De man die hier woonde was, als gezegd,
koster, en wel bij een der kleine gemeenten van
Mennisten of Doopgezinden die men toen in
Amsterdam vond. Deze waren namelijk in vele
groepen verdeeld, die elk afzonderlijk vergaderden.
Hun kerkes droegen meestal namen, zooals het
Lam, de Zon enz. Aan dit laatstegevoerde kerke-
bekleedde de man die hier woonde den post
van koster. Hoe hij heette heb ik niet kunnen
ontdekken, doch wel dat zijn betrekking, die
heel weinig werk vereischte, ook even weinig